

24.09.2015

"Dzieci" - ostatnia ukończona powieść Bolesława Prusa. Edycja krytyczna

Autor: Agata Grabowska-Kuniczuk

Dziedzina: Historia literatury oraz krytyka i interpretacja literacka

Instytucja: Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk

Miejscowość: Warszawa

Promotorzy: Beata Obsulewicz-Niewińska

Recenzenci: Tadeusz Budrewicz, Bogdan Mazan

Praca jest edycją krytyczną powieści Bolesława Prusa *Dzieci*, opublikowanej w formie książkowej w 1909 r. To pierwsze wydanie, które porządkuje kwestie związane z bogatą historią tekstu oraz jego różnymi, licznymi wersjami czy wręcz zmienionymi i uzupełnionymi wydaniem. Umożliwiła to głównie wnikliwa kwerenda i dotarcie do wszystkich przekazów, wydrukowanych za życia autora.

Najważniejsze zadania tej pracy to przybliżenie czytelnikowi kontekstu epoki, a ponadto zaprezentowanie zmian dokonanych przez samego autora. Kontekst ów przybliżają m. in. przypisy merytoryczne, budowane z uwzględnieniem realiów kulturowych, wydarzeń i postaci historycznych, wreszcie strony językowej w charakterystycznej dla niej warstwie leksykalnej, semantycznej i stylistycznej etc.

Na całość rozprawy składa się wiele uzupełniających się elementów:

- wstęp z (ograniczoną) częścią interpretacyjną,
- komentarz edytorski z zestawionymi w tabeli przykładami zmian cenzuralnych w różnych wydaniach utworu (wszystkie te fragmenty, ostatecznie usunięte z powieści, zaznaczono odsyłaczem literowym wyróżnionym kolorem czerwonym w tekście i przytoczono w przypisach pod każdym z rozdziałów, co ułatwia ich lekturę dla zainteresowanych czytelników i organizuje przemieszczanie się po tekście w planowanej wersji elektronicznej),
- nota edytorska, zawierająca informacje o modernizacji pisowni czy też zachowaniu form wyrazów charakterystycznych dla wymowy autora oraz objaśnienie oznaczeń edytorskich użytych w przypisach i w tekście powieści (obrazujących zmiany autorskie, poprawki redakcyjne oraz oznaczenia tekstu pochodzące od edytora współczesnego),
- przypisy objaśniające o charakterze językowym i kontekstowym,

- przypisy edytorskie z odmianami kolejnych wersji tekstu (odesłania literowe w obrębie poszczególnych rozdziałów),

- informacje o omyłkach w numeracji odcinków i innych błędach redakcji i/ lub zecerów (zgromadzone w przejrzystej tabeli opatrzonej krótkim komentarzem),

- a także pre-tekst czyli notatki do powieści, rejestrujące proces powstawania koncepcji i planu powieści oraz jej artystycznej formy (odczytane z pozostawionych przez pisarza notatników różnej treści)

oraz aneks - prezentujący dwa poziomy tekstu - przed poprawkami i po autorskiej korekcie zachowanego maszynopisu na prawach autografu, co pozwoliło na ukazanie warsztatu pisarskiego Prusa.

Celem pracy było przygotowanie gruntu dla interpretatorów tak, by tekst mógł pomagać w samodzielnej interpretacji. Stąd starania o rzetelne opracowanie tekstu źródłowego na podstawie wszystkich istniejących materiałów zebranych w całości po to, aby, uzyskawszy pełną wersję powieści ze wskazaniem jej niedoskonałości, pokazać rytm, sposób i efekt pracy pisarza - od pomysłu, przez druk prasowy w odcinkach, zmiany autorskie i redakcyjne (prowadzące do powstania nowego, poszerzonego wydania) oraz ingerencje w tekst dokonane przez wzgląd na cenzurę, aż po publikację wydania książkowego.

Rozprawa to przede wszystkim próba znalezienia takiej metody prezentacji tekstu, która zachowa wszystkie informacje o jego historii, umożliwiając mu istnienie w teraźniejszości i w przyszłości.

Data otwarcia przewodu: 23.04.2013

Termin zakończenia pracy: 30.09.2015

Linki:

- <https://wydawnictwoepisteme.pl/shop/serie/prus/b-prus-powieści-dzieci/>

Słowa kluczowe: Prus, edycja krytyczna